

**ZESPÓŁOWA DOMOWA GRA MUZYCZNA – POCZĄTKOWY ETAP W NAUCZANIU
ARANŻOWANIA MUZYCZNYCH UTWORÓW**

Stepanova Ludmyła

Narodowy Uniwersytet pedagogiczny imienia Myczajła Drahomanowa, Kijów, Ukraina

stepanova_l@i.ua

Stepanov Wołodymyr

Narodowy Uniwersytet pedagogiczny imienia Myczajła Drahomanowa, Kijów, Ukraina

**COLLECTIVE HOME MUSIC – THE INITIAL STAGE OF STUDING THE ARRANGEMENT OF
MUSICAL WORKS**

Stepanova Liudmyla

National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, Ukraina

Stepanov Volodymyr

National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, Ukraina

**КОЛЕКТИВНЕ ДОМАШНЄ МУЗИКУВАННЯ – ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП У НАВЧАННІ
АРАНЖУВАННЯ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ**

Степанова Людмила

Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова, Київ, Україна

Степанов Володимир

Національний педагогічний університет імені Михайла Драгоманова, Київ, Україна

Анотація. У статті розглядається педагогічний аспект колективного домашнього музикування. Аналізується залежність формування потреби дитини в музичній освіті від існування в сім'ї традиції спільного музикування. Розглядаються питання організації колективного музикування в сім'ї, його різновиди та особливості, вплив на музичний і загальний творчий розвиток дітей, набуття ними музично-творчих умінь. Отримані у процесі домашнього інструментального музикування навички створення акомпанементу, як і навички створення підголосків у процесі багатоголосного співу, спроби імпровізації розглядаються як початковий етап професійного музичного навчання та аранжування музичних творів.

Ключові слова: колективне музикування, домашнє музикування, творче музикування, творчий розвиток, музичне сприйняття, народнопісенний фольклор, традиції, імпровізація, аранжування.

Streszczenie. W artykule rozpatruje się pedagogiczny aspekt zespołowej domowej gry muzycznej. Analizuje się zależność sformułowania potrzeby dziecka w muzycznej edukacji od istnienia w rodzinie tradycji wspólnej gry muzycznej. Rozpatrują się pytania organizacji zespołowej domowej gry muzycznej do rodzin, jego odmian i właściwości, wpływ na muzyczny i ogólny twórczy rozwój dzieci, odzyskania nimi muzycznych twórczych umiejętności. Otrzymane w trakcie domowej instrumentalnej gry muzycznej przyzwyczajenia stworzenia akompaniamentu w trakcie wielogłosowego śpiewu, próby improwizacji rozpatrują się jak początkowy etap fachowego muzycznego nauczania i aranżowania muzycznych utworów.

Słowa kluczowe: zespołowa domowa gra muzyczna, twórcza gra muzyczna, twórczy rozwój, muzyczne postrzeganie, tradycje, improwizacja.

Abstract. The article deals with the pedagogical aspect of collective home music. The development of the need in musical education of the child from the existence of the tradition of collective home music in the family is analyzed. The issues of organization of collective music in the family, its kinds and features, influence on musical and general creative development of children, acquisition of their musical and creative skills are considered. Skills acquired by children in the process of home-based instrumental music, the skills of creating an accompaniment, as well as the skills of creating a supporting voice in the process of polyphonic singing, attempts to improvise are considered as the initial stage of professional musical training and arrangement of musical works.

Keywords: collective music, collective home music, creative music making, creative development, musical perception, folklore, traditions, improvisation, arrangement.

У контексті сучасних вимог до виховання та розвитку сучасної дитини як творчої, духовно багаті особистості актуалізується проблема домашнього музичного виховання, оскільки процес виховання починається з раннього дитинства, навіть іще до народження дитини. Колективне музикування як форма домашнього музичного виховання розвиває потребу дитини в музичній освіті, яка часто визначає і початок професійного музичного навчання. У результаті традиції колективного домашнього музикування у дитини формується стійкий інтерес до спільного виконання, а потім і аранжування музичних творів, що сприяє творчому розвитку дітей – музичному і загальному.

Проблему музикування у різних аспектах розглядали вітчизняні та зарубіжні науковці: І. Дяченко, О. Латишев, Е. Михеєва, Т. Тютюнникова, В. Фрицюк та інші. Зокрема, І. Дяченко розглядала музикування як педагогічне явище, музикування як засіб розвитку творчої активності майбутнього вчителя музики досліджувала Е. Михеєва. Предметом дослідження Т. Тютюнникової є питання творчого музикування школярів. Розвиток творчої активності школярів засобами колективного інструментального музикування досліджувала В. Фрицюк. Педагогічні проблеми сімейного музичного виховання дітей досліджував О. Латишев.

Метою статті є аналіз формування потреби дитини у музичному навчанні, інтересу до спільного виконання та аранжування музичних творів внаслідок домашнього колективного музикування.

Відомо, що первинне музикування було усним, відрізнялося прикладним характером (побутове або естетичне спілкування, організація праці), непрофесійністю і, як наслідок, загальною доступністю. Його сенс становить продукування музичних ідей для спонтанного спілкування партнерів. Первинне музикування є традиційним для фольклору всіх народів світу [5]. Воно не вимагає особливих здібностей та спеціального навчання і проходить в ігровій формі. Таке музикування нам видається надзвичайно важливим на початковому етапі домашнього музичного виховання дітей. Воно у нашому розумінні поєднується з фольклорною традицією колективного співу (в тому числі, спільного ансамблевого музикування батьків і дітей) без супроводу, яка передавалася з покоління в покоління і донедавна існувала (і подекуди ще існує) в Україні.

Так, у співі навіть маленька дитина найбільш активно й свідомо може музикувати, користуючись здатністю розуміти і запам'ятовувати мелодію на слух і відтворювати її повністю або фрагментарно голосом. Вона може вплітати свій голос у колективний багатоголосний спів, учитися прикрашати основний наспів, створюючи свій власний підголосок. Адже слух як потенційна здібність до сприймання музики та музикування на аматорському рівні притаманний усім дітям. Важливо, щоб той голос уплітався в хор близьких дитині людей, які самі співають із задоволенням, які зрозуміють, підтримають і заохотять до творчості.

Спільне музикування здатне робити могутній вплив на розвиток особистісних якостей, адже головною особливістю усного музикування є його творчий характер, що дозволяє втягнути у творчу діяльність усіх дітей, незалежно від наявності та рівня розвиненості в них музичного слуху. В умовах домашнього музикування загальний естетичний розвиток дитини, формування її творчих здібностей і музичного слуху проходить невимушено і природно.

Існування в сім'ї традиції домашнього музикування, музична освіченість батьків, які особисто заохочують до творчості, сприяють своєчасному початку занять дітей музикою, ефективність якого зумовлена мимовільним напрацюванням певного слухацького досвіду та інстинктивним дитячим бажанням наслідувати старших.

Почувши, як музикують батьки, дитина й сама захоче спробувати, і, включившись у процес спільного музикування, відчує радість творчості. Це може бути не тільки домашній ансамблевий або хоровий спів, а й гра на музичних інструментах (гра на фортепіано в чотири руки, участь у струнному ансамблі тощо). Тому потрібно вчасно використовувати бажання дитини у всьому наслідувати дорослих, вітати і розвивати її природну цікавість до всього нового і бажання до цього нового долучитися.

На власному досвіді ми впевнилися, що саме у наслідуванні музичної діяльності дорослих у сім'ї полягає найкращий – найпростіший, найприродніший та найбільш дієвий – спосіб залучення дитини до колективного музикування, у процесі якого налагоджується творче спонтанне спілкування дітей і батьків, позитивно впливаючи на їхні взаємини.

Спільне домашнє музикування створює найсприятливішу можливість для виникнення духовної спільності вихователя й дитини. У хвилини того співпереживання, якого можливо досягти лише музикою, вихователь бачить у дитині те, чого ніколи не побачив би без музики. У такі моменти налагоджується духовна близькість (В. Сухомлинський). У процесі спільного музикування створюється так зване «розвиваюче середовище». А воно, в свою чергу, є основою домашньої музичної освіти і дає поштовх до подальших плідних занять музикою.

За спостереженням В. Сухомлинського, дитинство неможливе без музики, гри та казки, і саме «через казку, фантазію, гру, через неповторну дитячу творчість – пряма дорога до серця дитини» [4, с. 25]. Як свідчать дослідження психологів, дитяча гра всебічно впливає як на розвиток дитячої психіки взагалі (Анікеєва Н., Богомолова Н., Ельконін Д., Леонтьєв А. та ін.), так і на формування психологічних передумов до художньо-творчої діяльності.

Зокрема, А. Мелік-Пашаєв [2] вказує на прямий генетичний зв'язок мистецтва з ігровою діяльністю, який спостерігається у психології та естетиці, що засвідчує факт розвитку уяви дитини під час гри у напрямку, що є спорідненим напрямку художньої уяви. Виходячи з цього, музичне виховання, перш за все, має спиратися на активне музикування, яке є дієвим засобом впливу на розвиток особистості у процесі творчої діяльності і має всі ознаки гри.

За визначенням Т. Тютюнникової, творче музикування – «більше сам процес творчості, ніж продукт, більше спілкування, ніж навчання, більше суб'єктивний стан, ніж об'єктивне його вираження. Воно засноване на імпровізації, інтерпретації, варіаційному оновленні, вільному комбінуванні» [5, с.122].

Уточнюючи зміст творчого музикування, науковець наводить такі типи музикування: за моделями усної та письмової традиції, репродуктивне та творче музикування, домашнє та концертне музикування [там само].

Г. Ганзбург визначає такі види музикування: усамітнене музикування (для себе, без слухачів); спільне музикування (участь у домашньому інструментальному або вокальному ансамблі, хоровий спів тощо); публічне музикування (передбачає наявність слухачів та вплив на їхній емоційний стан). Науковець зазначає, що два перших різновиди мають набагато більше значення для духовного, інтелектуального розвитку та психоемоційного здоров'я особистості. При цьому спільне музикування має більш сильну дію, ніж публічне, а усамітнене – більш сильну, ніж спільне [1].

Розглядаючи види музикування за Г. Ганзбургом, ми погоджуємося з твердженнями вченого про те, що в музичній педагогіці, як правило, не враховуються відмінності між його видами. Однак вважаємо, що на початковому етапі найбільшу цінність для дитини має домашнє спільне (колективне) музикування, яке є засобом дружнього, емоційного спілкування. Таке музикування можливе навіть тоді, коли батьки не мають спеціальної музичної освіти. Ми також погоджуємося з думкою науковця про те, що метою має бути музикування дитини для себе, а не для батьків, учителів або гостей, яке приносить їй задоволення від самого процесу.

Потрібно відзначити, що, поступово зникає із сучасних українських родин потреба у домашньому багатоголосному виконанні народних пісень, у процесі якого розвиваються навички створення підголосків і поліфонічний слух і забезпечується музичне спілкування батьків і дітей. Колективне хорове музикування виходить за межі домашнього, об'єднуючи шанувальників народної пісні у аматорські колективи. Також, зникає мамина колискова для малечі. Так, опитування учнів 1–2-х класів київських шкіл показало, що мамину колискову слухали, в середньому, близько половини дітей. Зауважимо, що серед названих дітьми українських народних пісень, які звучать у сучасних українських родин, майже немає дитячих [3].

З наведених даних стає зрозумілим, чому в наукових публікаціях неодноразово озвучувалися побоювання, що зникають народні мистецькі традиції, говорилося про те, що в нашому житті з різних причин і за різних обставин урвався зв'язок поколінь. Окрім того, опитування молодших школярів київських шкіл виявило, що вирішальну роль у накопиченні їхнього слухацького досвіду відіграють засоби масової інформації. Діти загалом «споживають» низькопробну музику, яка, негативно впливає на формування естетичного смаку, на їхній загальний світогляд, становлення особистості.

Але, якщо в сім'ї існує традиція домашнього музикування, то зв'язок поколінь міцніє. Коли ж батьки самі мають музичну освіту, то хочуть передати дітям радість спілкування із справжнім мистецтвом. Ця думка підтверджується, зокрема, досвідом викладачів музичних

шкіл, майже всі діти і внуки яких також отримали початкову музичну освіту. Також помічено, що на навчання до музичної школи найчастіше приходять діти з тих сімей, у яких початкову музичну освіту отримав хоча б один з батьків. Підтримка батьків, досвід спілкування з музичним мистецтвом удома підкріплюють бажання дитини навчатися музики.

При цьому важливо, щоб навчання проходило за умови освоєння дитиною кращих зразків музичного мистецтва: від фольклору до сучасної музики. Як вважають педагоги, митці, мистецтвознавці та науковці (зокрема: Г. Ганзбург, Д. Кабалевський, Г. Падалка, Г. Побережна, Б. Покровський), вибір творів має визначатися тільки якістю музики.

Оволодіння практичними інструментальними навичками сприяє розвитку самостійності, розвитку музичного мислення дитини, цікавості до різних видів творчого музикування: до гармонізації простих мелодій, урізноманітнення акомпанементу, імпровізацій, створення власних композицій, перекладень відомих творів, написаних для інших інструментів або вокальних творів у іншу тональність, перекладень творів, для виконання в іншому складі інструментів або голосів, тобто, аранжування.

У словнику-довіднику музичних термінів Ю.Юцевича визначено, що аранжування (фр. *arranger* – упорядковувати) – це «перекладання музичного твору для іншого складу виконавців; обробка мелодії для виконання на музичному інструменті або для голосу з супроводом; полегшений виклад музичного твору для виконання на тому ж інструменті; ... в популярній музиці – створення інструментального супроводу до мелодії пісні для різного складу виконавців» [6, с.14].

З метою залучення дитини до різних видів творчого музикування в сім'ї доцільно познайомити дітей з різними музичними інструментами. На думку Г. Ганзбурга, було б корисно дати дитині можливість спробувати грати навіть на тих інструментах, які відрізняються за способами звуковидобування (клавишні, смичкові, щипкові, духові). Навчання гри на них викликає необхідність переключення з однієї системи до іншої, що прискорює розвиток музичного мислення. Серед струнно-щипкових інструментів науковець виділяє класичну (шестиструнну) гітару або бандуру, оскільки вони дають можливість навчитися оперувати багатоголоссям, грати та співати під власний акомпанемент [1].

Поширеним інструментом у сучасних родинах, який має прекрасні ансамблеві можливості, на якому можна грати і акомпанувати собі та іншим (інструментам та співакам), є фортепіано. Водночас, набули популярності сучасні електронні клавішні синтезатори, комп'ютерні міді-клавіатури, оволодіння якими відкриває нові можливості для спільного музикування і творчого пошуку в напрямку аранжування музичних творів.

Отже, можна зробити висновок про те, що колективне домашнє музикування є початковим етапом у навчанні аранжування музичних творів, формує потребу дитини у музичній освіті і забезпечує гармонічність становлення її особистості. Перспективи подальших наукових розвідок ми вбачаємо у розробці й обґрунтуванні психолого-педагогічних умов, за яких процес колективного домашнього музикування набуває найбільшої ефективності.

Література:

1. Ганзбург Г. И. Ваш ребенок и музыка [Текст] / Г. И. Ганзбург. – Х. : Тарбут Лаам, 2006. – 40 с. – (Родительская коллекция).
2. Мелик-Пашаев А.А. Педагогика искусства и творческие способности / А.А. Мелик-Пашаев. – М. : Знание, 1981. – № 1. – 96 с. – (Новое в жизни, науке, технике. Серия: «Педагогика и психология»).
3. Степанова Л.П. Діагностика сформованості поліфонічного слуху у молодших школярів / Л. П. Степанова // Наукові записки : [зб. наук. статей] / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова; укл. Л.Л.Макаренко. – К. : Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2010. – Вип. LXXXVII (87). – С. 188–195. – (Серія педагогічні та історичні науки).
4. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям / В. А. Сухомлинский. – Издание 2-е. – К.: «Радянська школа», 1971. – 243с.
5. Тютюнникова Т.Е. Видеть музыку и танцевать стихи ... Творческое музицирование, импровизация и законы бытия: [монография] / Тютюнникова Татьяна Едуардовна. – М. : Едиториал УРСС, 2000 – 264с.
6. Юцевич Ю.Є. Музыка: словник-довідник / Ю.Є. Юцевич – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352с.

COLLECTIVE HOME MUSIC – THE INITIAL STAGE OF STUDING THE ARRANGEMENT OF MUSICAL WORKS

Stepanova Ludmyła, Stepanov Wołodymyr

In the context of modern requirements for the upbringing and development of a modern child as a creative, spiritually rich personality, the problem of home musical education is actualized, since the process of education begins from an early childhood, even before the birth of a child. Collective music as a form of home musical education develops the need for a child in musical education, which often determines the beginning of a professional musical education. As a result of the tradition of collective home music, the child develops a strong interest in joint performance, and then the arrangement of musical works, which promotes the creative development of children – musical and general.

Domestic and foreign scholars considered the problem of music in various aspects: I. Dyachenko, O. Latyshev, E. Mikheyev, T. Tyutyunnikova, V. Frytsyuk and others. In particular, I. Dyachenko considered music as a pedagogical phenomenon, and music was studied as a means of developing the creative activity of the future music teacher E. Mikheyev. The subject of the study of T. Tyutyunnikova is the question of creative musicianship of pupils. The development of creative activity of schoolchildren by means of collective instrumental music was investigated by V. Frytsyuk. O. Latyshev studied the pedagogical problems of family music education of children.

The purpose of the article is to analyze the formation of the needs of the child in musical education, the interest in joint performance and arrangement of musical works as a result of home-based collective music.

It is known that the primary music was oral, different in nature (domestic or aesthetic communication, organization of work), unprofessional and, consequently, general availability. Its meaning is the production of musical ideas for the spontaneous communication of partners. Primary music is traditional for folklore of all peoples of the world [5]. It does not require special abilities and special training and takes place in a gaming form. Such musicians seem to us to be extremely important at the initial stage of home musical education of children. It is in our understanding combined with the folk tradition of collective singing (including joint play of ensembles of parents and children), unaccompanied, transmitted from generation to generation, and until recently existed (and sometimes still exists) in Ukraine.

Thus, even in a singing, even a young child can play music most actively and consciously, using the ability to understand and memorize the melody by ear and reproduce it completely or in a fragmentary voice. She can whip her voice into a collective polyphonic singing, learn to adorn the main tune, creating her own echo. After all, hearing as a potential ability to perceive music and music at an amateur level is inherent in all children. It is important that the voice intertwine into the chorus of the close-knit children of people who sing with pleasure, who will understand, support and encourage creativity.

Joint music can make a powerful impact on the development of personal qualities, because the main feature of oral music is its creative nature, which allows you to engage in the creative activity of all children, regardless of the presence and level of development of musical hearing in them. In the conditions of home music, the overall aesthetic development of the child, the formation of her creative abilities and musical hearing is easy and natural.

The existence of family traditions of home music, the musical education of parents, who personally encourage creativity, contribute to the timely start of learning children with music, whose effectiveness is due to the involuntary work of a certain listening experience and the instinctive child's desire to follow the elders.

Having heard the parents' music, the child will also want to try himself, and, having joined the process of joint music, he will feel the joy of creativity. It may not only be home-made ensemble or choral singing, but also playing musical instruments (four-piano playing, participation in a string ensemble, etc.). Therefore, it is imperative to use the child's desire to mimic adults throughout, to greet and develop its natural curiosity for everything new and the desire to join this new one in a timely manner.

In our own experience, we became convinced that it is precisely in imitation of adult music in the family that the best, the simplest, most natural and most effective way, is the way of involving

the child in collective music, in which the creative spontaneous communication of children and parents is established, which positively affects their relationships. .

Joint home music making creates the most favorable opportunity for a spiritual community of educator and child. In the moments of that empathy, which can only be achieved by music, the teacher sees in the child what he would never have seen without music. At such moments, spiritual closeness is established (V. Sukhomlynsky). In the process of joint music creation the so-called "developing environment" is created. And it, in turn, is the basis of home musical education and gives impetus to further productive music classes.

According to V. Sukhomlynsky, childhood is impossible without music, play and fairy tales, and it is "through the fairy tale, fantasy, play, through unique children's creativity – a direct path to the heart of the child" [4, p. 25]. According to studies of psychologists, the children's play comprehensively influences both the development of the child's psyche in general (Anikeeva N., Bogomolova N., Elkonin D., Leontiev A., etc.), as well as on the formation of psychological preconditions for artistic and creative activity.

In particular, A.Melik-Pashayev [2] points out the direct genetic link between art and game activity, which is observed in psychology and aesthetics, which testifies to the fact that the child's imagination develops during a game in a direction that is related to the direction of artistic imagination. On this basis, musical education, above all, should be based on active music, which is an effective means of influencing the development of personality in the process of creative activity and has all the features of the game.

By the definition of T. Tyutyunnikova, creative music – "more is the process of creativity than a product, more communication than learning, more subjective state than its objective expression. It is based on improvisation, interpretation, variational updating, free combination" [5, p.122].

Specifying the content of creative music, the scientist gives the following types of music: on the models of oral and written tradition, reproductive and creative music, home and concert music [ibid].

G. Hansburg defines the following kinds of music: solitary music (for himself, without listeners); joint music (participation in a home instrumental or vocal ensemble, choral singing, etc.); public music (involves listeners and influence on their emotional state). The scientist notes that the first two varieties are much more important for spiritual, intellectual development and psycho-emotional health of the individual. In this case, joint music has a stronger effect than the public, and solitary – more powerful than the general [1].

Considering the types of music by G. Hansberg, we agree with the assertions of the scientist that in musical pedagogy, as a rule, the differences between his species are not taken into account. However, we believe that at the initial stage, the greatest value for the child is home co-production (collective) music, which is a means of friendly, emotional communication. Such music is possible even when parents do not have a special musical education. We also agree with the scholar's view that the goal should be to play the child for themselves, not for parents, teachers or guests, which brings to it the pleasure of the process itself.

It should be noted that the need for home-made, polyphonic performances of folk songs gradually disappears from modern Ukrainian families, in the course of which the skills of creating the sublogings and polyphonic ears develop and the musical communication of parents and children is provided. Collective choral music is going beyond the home, uniting fans of folk songs into amateur groups. Also, the mother loses her baby's disappearance. Thus, a survey of pupils of 1-2 classes of Kyiv schools showed that their mother was listening to a cradle, on average, about half of their children. It should be noted that among the named children Ukrainian folk songs, which are heard in modern Ukrainian families, have almost no children [3].

From the data it becomes clear why the scientific publications repeatedly voiced concern that the disappearing folk artistic traditions, it was said that in our life for various reasons, and in different circumstances broke the connection of generations. In addition, a survey of junior schoolchildren in Kyiv schools revealed that media play a decisive role in accumulating their listening experience. Children generally "consume" low-quality music, which negatively affects the formation of aesthetic taste, their general outlook, the formation of personality.

But, if the family has a tradition of home music, then the connection between generations is growing. When parents themselves have musical education, they want to convey the joy of children to communicate with true art. This opinion is confirmed, in particular, by the experience of teachers of musical schools, almost all children and grandchildren of whom also received initial

music education. It is also noticed that most of the children from the families who have at least one of their parents received initial music education come to study at the music school. Parents support, the experience of communicating with music at home reinforces the child's desire to study music.

In this case, it is important that the training takes place on the condition of mastering the child's best samples of musical art: from folklore to contemporary music. According to teachers, artists, art critics and scholars (in particular: G. Ganzburg, D. Kabalevsky, G. Padalka, G. Poberezhna, B. Pokrovsky), the choice of works should be determined only by the quality of music.

The mastery of practical instrumental skills contributes to the development of autonomy, the development of musical thinking of the child, interest in various types of creative musicians: to harmonize simple melodies, to diversify accompaniment, improvisations, to create their own compositions, to transfer famous works written for other instruments or vocal works into another tone, translation works, to perform in another part of the instruments or voices, that is, arranging.

In the dictionary-directory of musical terms Yu. Yutsovych it is determined that arranging (french arranger – to organize) is a "translation of a musical composition for another composition of performers; processing of a melody for performance on musical instrument or for voice with accompaniment; ease-out presentation of a musical work for performance on the same instrument; ... in popular music – the creation of instrumental accompaniment to the song melody for various performers "[6, p.14].

In order to involve the child in various types of creative music in the family it is advisable to introduce children with different musical instruments. According to G.Ganzburg, it would be useful to give the child the opportunity to try to play even on those instruments that differ in the ways of sound production (keyboard, bow tie, pinch, wind). Learning to play them causes the need to switch from one system to another, which accelerates the development of musical thinking. Among the string-tweezers, the scientist singles out the classical (six-string) guitar or bandura, since they give the opportunity to learn how to operate polyphony, play and sing for their own accompaniment [1].

A popular instrument in modern families, with its magnificent ensemble capabilities, where you can play and accompany yourself and others (instruments and singers), is a piano. At the same time, modern electronic keyboard synthesizers, computer midi-keyboards are gaining popularity, the mastering of which opens up new opportunities for joint music and creative search in the direction of arrangement of musical works.

Consequently, we can conclude that collective home music is the initial stage in learning the arrangement of musical works, shapes the need for a child in musical education and ensures the harmony of the formation of his personality. We consider the prospects of further scientific research in developing and substantiating the psychological and pedagogical conditions in which the process of collective home music becomes the most effective.

Reference:

1. Hanzburh H. I. Vash reb'onok i muzika [Tekst] / H. I. Hanzburh. – H. : Tarbut Laam, 2006. – 40 s. – (Roditelskaya kolleksiya).
2. Melik-Pashaev A.A. Pedahohika iskusstva i tvorcheskie sposobnosti / A. A. Melik-Pashaev. – M. : Znanie, 1981. – № 1. – 96 s. – (Novoe v zhizni, nauke, tekhnike. Seriya: «Pedahohika i psikhohiya»).
3. Stepanova L.P. Diagnostika sformovanosti polyphonicnogo slukhu u molodshih shkolyariv / L.P. Stepanova // Naukovy zapyski: [zb. nauk. statey] /Nats. ped. Universitet imeni M. P. Drahomanova; ukl. L.L.Makarenko. –K. Vid-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2010. – Vyp. LXXXVII (87). – S. 188–195. (Seriya pedahohichni ta istorichni nauky).
4. Suhomlins'kiy V.A. Sertse otdayu detyam / V. A. Suhomlins'kiy. –Izdanie 2-e. – K.: «Radyans'ka shkola», 1971. – 243s.
5. Tyutyunnikova T.E. Videt' muziku i tantsevat' stihy ... Tvorcheskoe muzitsirovanie, improvizatsiya i zakony bytya: [monografiya] / Tyutyunnikova Tat'yana Eduardovna. – M. : Edytorial URSS, 2000 – 264s.
6. Yutsevych Yu.Ye. Muzika: slovnyk-dovidnyk / Yu.Ye. Yutsevych – Ternopil': Navchal'na knyga – Bogdan, 2003. – 352s.